

Kamp de Beetse te Sellingen
'een Joodse kampperiode in 1942'
-beelden en schilderijen van Yvonne Struys-

De Joodse periode in 1942

In het voormalige werk- en interneringskamp de Beetse in Sellingen is tussen 1935 en 1948 onderdak gegeven aan werklozen, Joden, dwangarbeiders, vrouwen en kinderen van NSB'ers en politieke delinquenten. *Met name de periode van 1942, waarin de joden geïnterneerd zijn geweest, kende een zeer dramatische ontwikkeling.*

Kamp de Beetse behoorde tot de werkkampen waarin op bevel van rijkscommissaris Seyss Inquart (januari 1942) ongeveer 7500 joden vastgezet werden. Op 3 oktober 1942 werd dit kamp echter omsingeld door Duitse militairen en moesten alle bewoners te voet naar station Stadkanaal gaan, waarna transport naar kamp Westerbork volgde met als eindbestemming concentratiekamp Auschwitz. Hier werden de meesten van hen omgebracht.

In Sellingen is nog slechts één barak bewaard gebleven. Na een grondige renovatie is deze kampbarak een herinneringsmonument geworden en toegankelijk gemaakt voor het publiek. De *Werkgroep Kamp de Beetse* probeert op deze manier de geschiedenis van het kamp te behouden, ook voor volgende generaties.

De werkgroep heeft aan beeldend kunstenaar *Yvonne Struys* (Wagenborgen) gevraagd om gedurende periode april-oktober 2020 werk te plaatsen die een verbinding kan vormen met de geschiedenis van dit kamp. Yvonne Struys accepteerde de uitnodiging en koos als onderwerp voor de herinnering aan de Joodse periode in 1942.

Een belangrijke inspiratiebron

Voor Yvonne Struys vormen de herinneringen aan de Tweede Wereldoorlog een verbinding met haar eigen beeldende werk. Met name de gedichten van **Paul Celan**, een Roemeense dichter, zijn inhoudelijk van grote invloed in haar werk geweest.

Celan werd geboren als Paul Antschel in 1920 te Czernowitz in Roemenië, dat nu Oekraïne heet. Zijn ouders waren Duitssprekende Joden. Het antisemitisme tekende zijn jeugdijaren. In 1942 werden Celans ouders door de Duitse bezetter naar een werkkamp gedeporteerd en daar vermoord. Paul Celan overleefde in 1942 een kamp waarin hij dwangarbeid moest verrichten. Na een vlucht uit Boekarest en Wenen vestigde hij zich in 1949 te Parijs. Aanvankelijk schreef hij zijn gedichten in het Duits, zijn moedertaal. Op die manier wilde hij de herinnering aan zijn moeder levend houden. Naast zijn werk als dichter in de Duitse taal, verzorgde hij een groot aantal vertalingen van poëzie in het Frans, Engels, Russisch, Italiaans, Roemeens, Portugees en Hebreeuws.

Paul Celan kende een zeer gecompliceerd en gekweld bestaan en leed aan vervolgingswaan. In de jaren zestig ontstonden zware depressies waarvoor hij behandeld werd. In het water van de Seine zocht hij op 20 april een definitief einde.

In zijn gedichten vormen 'adem en het lot' de inhoud van woorden.

Celan zocht in deze woorden naar de 'waarheid' en beschreef de rauwheid van het bestaan 'Auf meine Weise'.

Het gedicht 'Todesfuge' is een indrukwekkende herinnering aan de dood van zijn moeder.

begin: 'Espanbaum, dein Laub blickt weiss ins Dunkel

Meiner Mutter Haar ward nimmer weiss'

slot: 'dein goldenes Haar Margarete

dein aschenes Haar Sulamith'

'Aardwaarts'

De gedichten van Paul Celan vormden een inspiratiebron voor Yvonne Struys. Een enkele zin of woord kon voor haar aanleiding zijn om een werk te maken of een sfeer toe te voegen die ontbreekt. Een zin als 'met aardwaarts gezongen masten varen de hemelwrakken' paste in een reeds bestaande installatie met zeilen en teksten. Deze installatie had als thema 'inkeer', een landelijk thema. Met een fikse rol touw en lange palen kon Yvonne Struys deze zin afmaken: mijn hemelwrakken lagen voor het opscheppen. Een 'opscheppen'. Later ontstond ook op een zeil de tekst van 'mijn zeilende ziel'.

Veel gedichten en woorden van Paul Celan zijn belangrijk voor haar geworden zoals 'gedachten schaduwen' en 'het opwaarts staande land vol scheuren'.

Gescheurd verleden

Op verschillende plaatsen zijn in deze kampbarak door *Yvonne Struys* beelden, installaties en schilderijen geplaatst. Zij vormen een herinnering aan verscheurd verleden. In het werk zijn klei, hout, turf, riet, touw en ijzer verwerkt die een soort 'huid' laten zien die aangetast is door het verleden. Mythologische verhalen, oude talen, gedichten en muziek vormen haar inspiratiebronnen. In Kamp de Beetse zijn nu drie brancards uit een ver verleden tegenover twee grote schilderijen geplaatst, welke in zwarte, witte en grijze kleurtonen een indringende sfeer van kampbarakken oproepen. Op een ander schilderij, lang, smal en verticaal van vorm, zijn gezichten te zien die vervormd van pijn zijn en woorden zichtbaar maken als 'dein Laub blickt weiss'.

Yvonne Struys voegt met haar werk dramatische visuele accenten toe aan een tragische Joodse periode in Kamp de Beetse.

Men zou bijna vergeten dat in het Noorden van Nederland veel werkkampen als Kamp de Beetse bestaan hebben; deze zijn echter na de oorlog opgeruimd.

De barak van Kamp de Beetse vormt een blijvende herinnering.

- ***Tijdens de periode april-oktober 2020 is het werk van Yvonne Struys te zien in Kamp de Beetse.***
adres: Zevenmeersweg 10, 9551 VV Sellingen

Meer informatie:

www.kampdebeetse.wordpress.com

infokampdebeetse@gmail.com

kontaktpersonen: geert oost, geertoost47@gmail.com

gerard weinans, gerard.weinans@hetnet.nl

informatie over Yvonne Struys: www.struys.nl

tekstbijdrage: Wim Adema, Vaassen